

1 Proti komu lze zahájit insolvenční řízení?

Insolvenční řízení pro právnické osoby je upraveno zákonem č. XLIX z roku 1991 o konkursu a likvidaci (zákon o úpadku).

Zákon o úpadku upravuje dva druhy insolvenčního řízení: konkursní a likvidační řízení.

Konkursní řízení je reorganizační řízení, jehož účelem je zajistit pozastavení plateb pro dlužníka, který čelí platební neschopnosti, aby se mohl dohodnout na dobrovolném vyrovnání a pokusit se takové vyrovnání uzavřít a znovu obnovit platební schopnost.

Likvidační řízení je řízení, jehož účelem je zajistit, aby byli věřitelé uspokojeni podle zvláštních pravidel v případě, že je platebně neschopný dlužník zrušen bez právního nástupce – během řízení směřujícího k rozdělení celkových aktiv z majetkové podstaty dlužníka mezi věřitele. Likvidační řízení však musí být ukončeno, jestliže dlužník v plné výši uhradí svůj dluh a náklady na řízení, nebo pokud dlužník s věřiteli uzavře dobrovolnou dohodu o vyrovnání, která stanoví podmínky vypořádání pohledávek, a soud toto vyrovnání schválí.

Právní předpisy, kterými se řídí například maďarské pobočky podniků se sídlem v zahraničí, organizace občanské společnosti a podniky finančního sektoru (úvěrové instituce, finanční podniky, pojišťovny, investiční podniky, veřejné sklady), obsahují zvláštní pravidla stanovující výjimky.

Pro podniky finančního sektoru konkursní řízení neexistuje, orgány dohledu však mají možnost zasáhnout již v raných fázích jakéhokoli zhoršování finanční situace podniků, aby se zabránilo platební neschopnosti, a musí být vytvářeny fondy (fond pro vypořádání škod, fond na ochranu investorů, fond pro pojištění vkladů) za účelem ochrany zákazníků a jejich odškodnění.

V případě podniků finančního sektoru může Maďarská národní banka v rámci svých pravomocí orgánu finančního dohledu podat u soudu návrh na likvidaci poté, co zruší povolení těchto podniků k provozování příslušných činností.

Zákon o organizacích občanské společnosti obsahuje určitá pravidla pro výjimky z konkursního a likvidačního řízení u organizací občanské společnosti (sdružení, nadace), jinak se použijí ustanovení zákona o úpadku.

Řízení o vypořádání závazků fyzických osob (osobní úpadek)

Zákon č. CV z roku 2015 o vypořádání závazků fyzických osob vstoupil v platnost dne 1. září 2015. Cílem zákona je vedle zajištění ochrany při úpadku prostřednictvím spolupráce mezi dlužníkem a jeho věřiteli stanovit právní rámec pro vypořádání závazků. Zákon především chrání dlužníky z hypotečních úvěrů, a to zejména ty, kteří jsou v dlouhodobém prodlení, mají závazky vůči více věřitelům a nemovitosti, kterou obývají, hrozí nucený prodej.

Řízení začíná mimosoudně a koordinuje je první hypoteční věřitel. Soudní řízení o úpadku je zahájeno, pokud není dosaženo mimosoudního vyrovnání.

Nejprve se soudní řízení také zaměří na dosažení dohody, pokud však taková dohoda není odhlasována, soud stanoví podmínky pro vypořádání dluhu.

Vláda zřídila Státní službu pro rodinnou insolvenční. Tato organizace hraje důležitou roli v řízení o vypořádání závazků. Služba pro rodinnou insolvenční ověřuje, zda dlužník plní zákonné požadavky, uchovává státní záznamy o údajích z řízení a zaměstnává rodinné insolvenční správce. Rodinní insolvenční správci provádějí přípravné úkony a spolupracují se soudem v průběhu soudního vypořádání závazků, vymáhají rozhodnutí soudu, podporují dlužníka, dohlížejí na vedení domácnosti dlužníka, prodávají dlužníkovu aktiva s komerční hodnotou a platí věřitelům.

Úspěšné vypořádání závazků vede k tomu, že dluh, který byl vypořádán během řízení, nemůže být na dlužníkovu požadován později a věřitelé obdrží určitou část své pohledávky v předvídatelné lhůtě.

Řízení o vypořádání závazků fyzických osob dosud není oznámeno podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2015/848.

V souladu se zákonem o úpadku může **konkursní řízení** se souhlasem svého hlavního rozhodovacího orgánu iniciovat dlužník, a to pomocí formuláře – v průběhu řízení je povinné právní zastoupení. Dlužník nesmí takový návrh podat, pokud se ho týká probíhající konkursní řízení nebo pokud bylo v prvním stupni přijato rozhodnutí, které nařizuje likvidaci dlužníka. Podmínky a lhůty pro přípustnost obnoveného návrhu na zahájení konkursního řízení zahrnují uspokojení pohledávek věřitele, které existovaly nebo vznikly v průběhu předchozího konkursního řízení, uplynutí dvou let od konečného uzavření předchozího konkursního řízení nebo uplynutí jednoho roku od oznámení konečného příkazu v dané věci v případě, že předchozí návrh byl zamítnut z moci úřední.

Obecně platí, že je-li dlužník v platební neschopnosti, může být **likvidační řízení** zahájeno na návrh dlužníka nebo jeho věřitelů nebo je může zahájit soud z moci úřední, a to v určitých případech, které uvádí zákon o úpadku. Zákon o úpadku výslovně stanoví, kdo může podat návrh na zahájení likvidačního řízení, a upravuje pravidla řízení na základě návrhu nebo z moci úřední.

Oba druhy řízení představují **kolektivní řízení o vypořádání závazků**, věřitel dlužníka se musí řízení zúčastnit a během řízení nesmí usilovat o vymáhání svých pohledávek vůči dlužníkovi jiným způsobem nebo v jiném řízení.

2 Jaké jsou podmínky pro zahájení insolvenčního řízení?

Konkursní řízení:

Návrh na zahájení konkursního řízení může podat statutární orgán dlužníka, přičemž zastupování advokátem nebo právním poradcem je povinné.

V kterémkoli okamžiku může být vůči dlužníkovi zahájeno pouze jedno konkursní řízení, přičemž současně nesmí vůči dlužníkovi probíhat ani likvidační řízení. Obnovené konkursní řízení může započít pouze v případě, že dlužník uhradil své závazky uplatněné v předchozím řízení a dosud neuplynuly dva roky. Jestliže soud z moci úřední zamítl předchozí konkursní řízení pro formální vady, nelze po dobu jednoho roku zahájit obnovené konkursní řízení.

Likvidační řízení

Návrh na zahájení likvidačního řízení může podat dlužník, věřitel, správce, který se účastnil předchozího dobrovolného likvidačního řízení, nebo soud či správní orgán v případech stanovených zákonem. Soud například zahajuje likvidační řízení v případě, že v průběhu konkursního řízení nebylo dosaženo dobrovolného vyrovnání nebo je v rámci jeho dohledových pravomocí jakožto obchodního soudu nařízeno zrušení podniku, který závažným způsobem porušuje zákon.

3 Jaký majetek tvoří majetkovou podstatu? Jak se nakládá s majetkem, který dlužník nabyl nebo na něj přešel po zahájení insolvenčního řízení?

Majetek dlužníka v úpadku tvoří součet všech dlouhodobých aktiv a oběžných aktiv ve smyslu účetních právních předpisů.

Každý přírůstek zvýšení majetku, který nastane v průběhu konkursního řízení, se stává také součástí majetkové podstaty dlužníka v úpadku.

Dlužník si ponechává práva související se správou aktiv v majetkové podstatě, avšak pod dohledem správce. V likvidačním řízení si dlužník neponechává práva související se správou aktiv v majetkové podstatě: tato práva jsou převedena na likvidátora. Likvidátor je zákonným zástupcem organizace dlužníka a zajišťuje registraci a ocenění pohledávek věřitelů, zpeněžení majetku a rozdělení výnosů mezi věřitele pod soudním dohledem.

4 Jaké pravomoci má dlužník a jaké insolvenční správce?

V konkursním a likvidačním řízení může být **dlužníkem** ve smyslu zákona o úpadku hospodářský subjekt uvedený v zákoně. V konkursním řízení podává návrh zahájení řízení dlužník, který může v průběhu řízení pokračovat ve své hospodářské činnosti. Řídící pracovníci a vlastníci dlužníka nejsou při výkonu svých práv omezeni, mohou však svá práva vykonávat jen tak, aby se nedopustili porušení práv, která zákon přiznává správci. Dlužník ve spolupráci se správcem provede soupis a stanovení pořadí pohledávek a za účasti správce vypracuje plán a návrh na jednání o vyrovnání s věřiteli, jehož účelem je dosáhnout vyrovnání s věřiteli, které má obnovit nebo zachovat platební schopnost. Vyrovnání s věřiteli zahrnuje dohodu mezi dlužníkem a věřiteli o podmínkách vypořádání pohledávek a vše ostatní, co strany považují z hlediska reorganizace za důležité.

Až do zahájení řízení se **věřitelem** v konkursním a likvidačním řízení rozumí osoba, která má peněžitě pohledávky nebo nároky v peněžním vyjádření, které jsou po splatnosti a opírají se o pravomocné a účinné rozhodnutí soudu nebo veřejného orgánu nebo jsou dlužníkem uznány nebo nerozporovány. V konkursním řízení se věřitelem rozumí také každá osoba, jejíž pohledávky, které se staly splatné během konkursního řízení nebo později, zaevidoval správce, nebo osoba, jejíž pohledávky zaevidoval likvidátor v likvidačním řízení.

Správcem v konkursním řízení je právnická osoba jmenovaná soudem, která je oprávněna vykonávat úkoly insolvenčního správce. Správce musí jmenovat osobu, kterou zaměstnává a která má odpovídající kvalifikaci pro výkon činností správce. Povinností této osoby je sledovat hospodářskou činnost dlužníka za účelem dosažení dohody o vyrovnání s věřiteli, přičemž musí brát v úvahu zájmy věřitelů, evidovat pohledávky věřitelů, spolupracovat při přípravě návrhu vyrovnání s věřiteli a spolupodepsat zápis o usneseních přijatých při jednáních o vyrovnání.

Likvidátorem se rozumí likvidátorská organizace (právnická osoba oprávněná vykonávat úkoly insolvenčního správce), kterou jmenuje soud a která zastupuje organizaci v likvidaci a současně garantuje zájmy věřitelů a provádí úkoly předepsané zákonem. Právní předpisy stanoví pro likvidátorské organizace přísné osobní a odborné požadavky včetně pravidelné odborné přípravy.

Likvidátorská organizace jmenuje insolvenčního správce, aby vykonával činnost likvidátora.

Název likvidátorské organizace a insolvenčního správce se rovněž zapisuje do soudního rejstříku právnických osob.

Konkursní a likvidační řízení jsou **nesporná občanskoprávní soudní řízení**. V záležitostech, které nejsou upraveny zákonem o úpadku, se použijí pravidla občanského soudního řádu s výjimkami vyplývajícími ze zvláštností nesporných řízení. Konkursní řízení nařizuje soud, zatímco likvidační řízení nařizuje soud v důsledku prohlášení úpadku dlužníka nebo v jiných případech stanovených zákonem nebo na základě žádosti jiného soudu, veřejného orgánu nebo správce. Při zahájení řízení soud jmenuje správce nebo likvidátora ze seznamu likvidátorů. Při zahájení likvidačního řízení soud na žádost věřitelů jmenuje likvidátora s pravomocí dočasného správce, aby dohlížel na činnost dlužníka až do nařízení likvidace.

O námitkách podaných proti jakýmkoli protiprávním opatřením nebo opomenutím ze strany správce nebo likvidátora rozhoduje soud a v případě protiprávního opatření nebo opomenutí soud požádá, aby správce nebo likvidátor vykonával svou činnost v souladu se zákonem, a pokud správce nebo likvidátor tuto povinnost poruší, je z řízení vyřazen a je jmenován nový správce nebo likvidátor.

V průběhu konkursního řízení má dlužník nárok na ochranu při úpadku, řízení o výkonu rozhodnutí se pozastavují a dlužníkovi je přiznáno pozastavení plateb nebo moratorium na platby dříve vzniklých dluhů.

Pokud na dobrovolné vyrovnání s věřiteli přistoupí většina předepsaná zákonem a vyrovnání poté vyhovuje požadavkům právních předpisů, soud vyrovnání schválí a dlužník je jím vázán.

Není-li dohodnuto dobrovolné vyrovnání s věřiteli, soud nařídí, aby byl dlužník likvidován z moci úřední.

Dohody mezi dlužníkem a věřiteli lze dosáhnout i v likvidačním řízení. Soud stanoví datum jednání o vyrovnání s věřiteli v průběhu likvidačního řízení, přičemž pokud je hlasování o dobrovolném vyrovnání kladné a dohoda je v souladu s právními předpisy, soud vyrovnání schválí. V rámci likvidace podmínky pro schválení dobrovolného vyrovnání s věřiteli stanoví, že prostřednictvím vyrovnání dlužník přestane být v úpadku a budou uhrazeny přednostní pohledávky nebo bude k dispozici krytí těchto pohledávek.

Soud rozhodne o zápisu konkursního nebo likvidačního řízení jako uzavřeného nebo o ukončení řízení.

Je-li likvidační řízení uzavřeno bez právního nástupce dlužníka, obchodní soud na základě oznámení soudu vymaže dlužníka zrušeného likvidací z obchodního rejstříku nebo organizaci občanské společnosti z rejstříku organizací občanské společnosti.

V likvidačním řízení je úhrada mezd zaměstnanců zaručena z prostředků mzdového garančního fondu za podmínek stanovených v zákoně o mzdovém garančním fondu.

Právní důsledky podání návrhu na zahájení řízení:

V průběhu konkursního řízení soud na žádost dlužníka učiní kroky ke zveřejnění okamžitého **dočasného pozastavení plateb** v Obchodním věstníku v souladu se zákonem o úpadku. Opodstatněnost návrhu se následně přezkoumá a soud rozhodne o zamítnutí žádosti z moci úřední v případech stanovených zákonem, nebo vydá rozhodnutí o zahájení konkursního řízení v ostatních případech. Konkursní řízení začíná zveřejněním příslušného usnesení v Obchodním věstníku. V důsledku zahájení konkursního řízení je dlužníkovi přiznáno **pozastavení plateb** k plnění peněžních závazků až do 00:00 hodin druhého pracovního dne následujícího po 120. dni (s několika výjimkami) a toto moratorium lze prodloužit až na 365 dnů. Během doby pozastavení plateb mohou být provedeny pouze platby závazků uvedených v právním aktu, nenastanou právní důsledky spojené s neplněním nebo opožděným plněním platebních závazků, vymáhání peněžitých pohledávek vůči dlužníkovi se pozastaví a dlužník tak získá reálnou příležitost vypracovat plán za účelem obnovení své platební schopnosti a vypořádání dluhů.

Pokud soud prohlásí úpadek dlužníka, neboť existuje **důvod úpadku** definovaný právním aktem, je likvidace dlužníka nařízena usnesením a po jeho vstupu v platnost je jmenován likvidátor, a to usnesením zveřejněným v Obchodním věstníku, které rovněž uvádí výzvu věřitelům, aby přihlásili své pohledávky. Při vydání příkazu k likvidaci zanikají vlastnická práva, což slouží k ochraně majetkové podstaty, a od data zahájení počátku likvidace může vydávat právní prohlášení týkající se majetku dlužníka pouze likvidátor, který jedná jako zástupce dlužníka. V den zahájení likvidace vyprší každý závazek hospodářského subjektu (stává se závazkem po splatnosti).

Cílem likvidace je rozdělení veškerých aktiv dlužníka mezi jeho věřitele a musí být ukončeno i řízení o výkonu rozhodnutí vůči majetku, který je předmětem likvidačního řízení. U příslušného soudu budou pokračovat sporná a nesporná řízení zahájená před datem začátku likvidace. Po datu zahájení likvidace může být jakákoli peněžní pohledávka související s aktivy v majetkové podstatě uplatněna pouze v rámci likvidačního řízení. Jakékoli omezení týkající se zcizení a zatížení nemovitostí nebo jiného majetku dlužníka skončí dnem zahájení likvidace, přičemž práva na zpětný odkup a kupní opce, jakož i zástavní práva zaniknou při prodeji daného aktiva. Do data zahájení likvidace může oprávněná osoba svou pohledávku uspokojit ze zajištění poskytnutého dlužníkem, po uvedeném datu musí oprávněná osoba předat zbývající částku likvidátorovi.

5 Za jakých podmínek lze uplatnit započtení pohledávek?

V průběhu likvidačního řízení může každý věřitel uplatnit vůči dlužníkovi pohledávku pouze tak, že se do řízení přihlásí; mimosoudní vyrovnání není možné, kromě závěrečného započtení podle mezinárodních obchodních úmluv. Pokud však existuje probíhající soudní řízení mezi věřitelem a dlužníkem, může věřitel započíst veškeré nároky uplatněné v tomto soudním řízení vůči dlužníkovi.

6 Jaké účinky má insolvenční řízení na probíhající smlouvy, jichž je dlužník smluvní stranou?

Zahájení likvidačního řízení samo o sobě nemá právní účinek v podobě ukončení smluv, které dlužník dříve uzavřel. Smlouvy mohou být ukončeny v rámci řízení, v případě konkursního řízení pod dohledem správce a v případě likvidačního řízení ukončí smlouvy likvidátor jako právní zástupce dlužníka. Likvidátor má právo ukončit smlouvy s okamžitým účinkem nebo smlouvy zrušit.

7 Jaké účinky má insolvenční řízení na řízení zahájená jednotlivými věřiteli (s výjimkou probíhajících soudních řízení)?

Aktiva dlužníka nemohou být předmětem výkonu rozhodnutí, věřitel, který je zástavním věřitelem, nemůže zástavní právo prodat, přičemž závazky jsou vypořádány v průběhu likvidačního řízení.

8 Jaké účinky má insolvenční řízení na pokračování soudních řízení, které probíhají v okamžiku zahájení insolvenčního řízení?

Dříve zahájené soudní spory uzavře soud, u něhož byla příslušná řízení zahájena. Pokud byl dlužník ve sporu neúspěšný, úspěšný účastník řízení se zúčastní likvidačního řízení jako věřitel. Pokud byl dlužník v soudním řízení úspěšný, budou veškerá aktiva nebo jemu splatné finanční prostředky zahrnuty do majetkové podstaty. Zákon o úpadku na několika místech stanoví, že poskytování informací věřitelům je úkolem správce nebo likvidátora.

9 Jaké jsou hlavní rysy účasti věřitelů na insolvenčním řízení?

Věřitelé mohou vytvořit výbory věřitelů nebo zvolit zástupce věřitelů, s nimiž musí likvidátor konzultovat, kterého je povinen je informovat a jehož předpokládáný nebo výslovný souhlas musí být získán pro některá opatření.

10 Jakým způsobem může insolvenční správce používat majetek v majetkové podstatě nebo s ním nakládat?

Likvidátor může aktiva dlužníka prodat kupujícímu, který předloží nejlepší nabídku ve veřejném prodeji na auditovaném internetovém prodejním portálu.

11 Jaké pohledávky mají být přihlášeny za majetkovou podstatou dlužníka a jak se nakládá s pohledávkami, které vznikly po zahájení insolvenčního řízení?

Jak dříve vzniklé závazky, tak závazky, které vznikly po zahájení insolvenčního řízení, může věřitel uplatnit tak, že svůj nárok přihlásí v konkursním řízení nebo likvidačním řízení jako věřitel.

12 Jaká pravidla platí pro přihlašování, přezkum a uznávání pohledávek?

Insolvenční správce (správce v konkursním řízení nebo likvidátor v likvidačním řízení) zapíše pohledávky věřitelů a předloží napadené nároky soudu, který vede konkursní řízení nebo likvidační řízení.

13 Jaká pravidla platí pro rozdělování výtěžku? Jaké je pořadí pohledávek a práv věřitelů?

Likvidátor použije výtěžek z prodeje zastaveného aktiva na platbu zástavnímu věřiteli. Zbývající částka se rozdělí mezi věřitele podle rozdělení majetku, přičemž se bere v úvahu pořadí uspokojování věřitelů stanovené v zákoně o úpadku, a podle předběžné likvidační rozvahy nebo závěrečné likvidační rozvahy.

Po prodeji ostatního majetku může být výtěžek rozdělen po přijetí předběžné likvidační rozvahy nebo závěrečné likvidační rozvahy, a to s přihlédnutím k rozdělení majetku schválenému soudem a k pořadí uspokojování věřitelů stanovenému v zákoně o úpadku.

14 Jaké jsou podmínky pro skončení insolvenčního řízení a jeho účinky (zejména vyrovnáním)?

Dlužník může souhlasit s dobrovolným vyrovnáním s věřiteli buď v konkursním, nebo v likvidačním řízení. Je-li vyrovnání v souladu s právními předpisy, soud je schválí a prohlásí řízení za uzavřené. V takových případech dlužník pokračuje v činnosti. Pohledávky věřitelů jsou uspokojeny způsobem a v rozsahu stanoveném ve vyrovnání, dlužník je zproštěn povinnosti hradit jakoukoli částku nad tento rozsah.

15 Jaká práva mají věřitelé po skončení insolvenčního řízení?

V konkursním řízení uzavřeném dobrovolným vyrovnáním, které schválí soud, jsou pohledávky věřitelů uspokojovány způsobem a podle harmonogramu stanoveného ve vyrovnání. Pokud dlužník podmínky vyrovnání nedodrží, mohou věřitelé podat návrh na výkon rozhodnutí nebo na likvidaci dlužníka.

16 Kdo ponese náklady vzniklé v insolvenčním řízení?

Věřitelé zaplatí registrační poplatek. Podání návrhu na insolvenční řízení (konkursní řízení, likvidační řízení) podléhá poplatku. Jinak nese veškeré vzniklé náklady dlužník.

17 Jaká pravidla platí pro neplatnost, odporovatelnost nebo neúčinnost právních jednání poškozujících společný zájem věřitelů?

Likvidátor nebo věřitelé mohou tyto transakce napadnout podáním žaloby a mohou požadovat prohlášení transakce za neplatnou. Veškerá aktiva takto vrácená dlužníkovi navyšují majetkovou podstatu.

Likvidátor nebo věřitelé mohou podat žaloby na bývalé ředitele dlužníka za jejich činnost, která poškodila zájmy věřitelů na základě toho, že bývalí ředitelé nevykonávali své řídicí funkce s ohledem na zájmy věřitelů, když nastala situace, v níž hrozil úpadek, což pak vedlo ke snížení majetku hospodářského subjektu, nebo zmařili vypořádání pohledávek věřitelů v plné výši nebo opominuli úhradu nákladů spojených s ochranou životního prostředí. Pokud je takové jednání prokázáno, musí bývalý ředitel dlužníka věřitelům způsobenou škodu nahradit.

Poslední aktualizace: 15/01/2024

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.